



**SVIBANJ 2009.**

**// REZOLUCIJA CED-a**

## **KOD INFEKCIJSKE KONTROLE (CED Rezolucija o dekontaminaciji, dezinfekcijskom čišćenju, sterilizaciji, zbrinjavanju otpada i širokom rasponu higijenskih procedura)**

---

Dekontaminacija, čišćenje, dezinfekcija, sterilizacija, zbrinjavanje otpada i široki raspon higijenskih procedura važni su i neophodni elementi moderne stomatološke njege. Smjernice za dekontaminaciju, čišćenje, dezinfekciju, sterilizaciju, zbrinjavanje otpada i široki raspon higijenskih procedura nisu konstante – one se razvijaju i mijenjanju u skladu s dokazno utemeljenim znanstvenim otkrićima.

Stomatolog ima krajnju odgovornost nad cijelim stomatološkim timom i odgovoran je za profesionalne aktivnosti manje kvalificiranih članova tima. Nadzor od strane potpuno kvalificiranog stomatologa je nužno potreban. Stomatolog je obvezan primijeniti najnovije istraživačke informacije o dekontaminaciji, čišćenju, dezinfekciji, sterilizaciji, zbrinjavanju otpada i širokom rasponu higijenskih procedura kao dio stalnog profesionalnog razvoja.

Dekontaminacija, čišćenje, dezinfekcija, sterilizacija, zbrinjavanje otpada i široki raspon higijenskih procedura izuzetno su važni za sigurnost pacijenta, kao i sigurnost stomatološkog tima. Oni moraju biti pružani učinkovito u pogledu uključenih troškova. Potrebno je poštivati i prihvatiti nacionalne propise na razini zemalja članica EU.

U ovom kontekstu, uvijek je važno zapamtiti da su dekontaminacija, čišćenje, dezinfekcija, sterilizacija, zbrinjavanje otpada i široki raspon higijenskih procedura područja od komercijalnog interesa za mnoge dobavljače i proizvođače.

## **DODATAK**

### **// PREPORUKE**

Ovaj dodatak navodi CED-usuglašene dobrovoljne preporuke za osnovne postupke potrebne za održavanje sigurnog okoliša kako za stomatološko osoblje, tako i za pacijente.

#### Preporuka 1: Odabir opreme

Opremanje nove stomatološke prakse ili odabir nove opreme vrlo je važna i kompleksna odluka sa stajališta procedura i mogućnosti kontrole infekcija. Jednostavnost dekontaminacije ili još bolje, sterilizacije, prikladni dezinficijensi, procedure i protokoli za održavanje i sposobnost opreme da bude očišćena i dezinficirana bez oštećenja ili degradacije površina i cijevi su od primarne važnosti. Rešetke za amalgam, filtri mikročestica i regulirani otpadni sustav moraju biti instalirani kako bi se smanjila kontaminacija tekućeg otpada.

#### Preporuka 2: Odabir podova i materijala za radne površine

Pod mora biti od materijala koji omogućava čišćenje dezinficijensom, a uz to mora biti nepropustan i otporan na ogrebotine. Radne površine i ormari moraju biti izrađeni od neporoznih, bešavnih, dobro zabrtvljenih spojeva te metalnih ili polimerom presvučenih materijala koji dopuštaju čišćenje, dekontaminaciju i dezinfekciju.

#### Preporuka 3: Zdravstveni kartoni pacijenata

Uz stomatološke kartone, precizni i detaljni zdravstveni kartoni moraju se pribaviti od SVIH pacijenata.

#### Preporuka 4: Imunizacija

Zahtjev za imunizacijom stomatologa i stomatološkog osoblja na bolesti koje se mogu spriječiti cijepljenjem važan je korak u konsenzusom-utemeljenom pristupu kontroli infekcija.

#### Preporuka 5: Pranje ruku i dezinfekcija

Uklonite prstene, nakit i ručne satove. Koristite tekući sapun – poželjno koji sadrži dezinficijens – iz dispnzera za sapun koji se koristi bez ruku, nasapunajte ruke i isperite ih pod hladnom vodom iz slavine. Ruke obrišite čistim papirnatim ručnicima. Često korištenje omekšavajućih krema za ruke može spriječiti isušivanje kože.

#### Preporuka 6: Rukavice

Stomatolozi i stomatološko osoblje trebaju nositi sterilne ili ne-sterilne, dobro prijanjajuće jednokratne rukavice izvrsne kvalitete (BSEN 455) za vrijeme svih aktivnosti oko pacijenta i laboratorija.

#### Preporuka 7: Maske i naočale /stomatološka odjeća

Špricanje, aerosoli i strana tijela mogu biti opasna za stomatološko osoblje tijekom normalnih operativnih procedura. Maske, naočale i prikladna odjeća može minimalizirati opasne incidente za stomatologa ili stomatološkog asistenta. Preporuča se da stomatolozi i stomatološko osoblje nose odjeću za višekratnu uporabu, pregače, ogrtače, kliničke kute te čak i kiruršku odjeću koja se može prati u mašini za pranje rublja na temperaturi od 65°C ili više uz uporabu prikladnog deterdženta.

#### Preporuka 8: Zaštita površina i prekrivanje

Svaki predmet, instrument ili površina koja se ne može prikladno sterilizirati ili dezinficirati mora se zaštititi prekrivanjem. Svi materijali kojima se prekriva moraju biti vodonepropusni, otporni na trganje, lagani i moraju se zamijeniti odmah na kraju svake sesije (nakon svakog pacijenta).

#### Preporuka 9: Označeni predmeti za jednokratnu uporabu

Postoji veliki broj predmeta i instrumenata za jednokratnu uporabu koji se mogu koristiti samo za jednog pacijenta te se nakon uporabe bacaju. Predmeti za jednokratnu uporabu moraju se baciti nakon uporabe i nikad se ne smiju ponovno koristiti, čak i ukoliko postoji mogućnost da se dezinficiraju ili steriliziraju.

#### Preporuka 10: Sredstva za dezinfekciju

Po pitanju aktivnih sastojaka, dezinficijensi sadrže spojeve klora, jodoforma, alkohola, fenolnih kiselina, kvaternarnih amonijevih spojeva sa i bez alkohola, agenata koji otpuštaju kisik i enzimске otopine. Stomatološko osoblje mora dezinficirati sve ono što se ne može sterilizirati.

#### Preporuka 11: Dekontaminacija i sterilizacija instrumenata

Svi instrumenti kontaminirani oralnim tekućinama i drugim tjelesnim tekućinama moraju se temeljito očistiti i sterilizirati nakon uporabe. Ručni instrumenti moraju se pohraniti u dezinficijens ili sredstvo za čišćenje. Inicijalno čišćenje može se izvršiti korištenjem ultrasoničnih kupki ili peračima instrumenata. Ručno pranje je najopasniji i najneučinkovitiji način čišćenja instrumenata. Sterilizacija parom je najbolja i najsigurnija metoda sterilizacije. Autoklavi moraju doseći temperature od 121°C na 20 minuta (nježno), 134°C na 3 minute (brzo) ili 134°C na 12 minuta (normalno). Instrumenti se moraju pakirati u zatvorene kuverte ili omotati posebnim papirom.

#### Preporuka 12: Nadzor sterilizacije i indikatori

Nadzor sterilizacije jedini je način da se verificira sigurnost cijelog postupka sterilizacije i potvrdi da je razina pouzdanja u sterilnost izuzetno visoka i sigurna.

#### Preporuka 13: Sterilizacija ručnih instrumenata

Parni sterilizator - autoklav je najučinkovitija metoda sterilizacija ručnih instrumenata

#### Preporuka 14: Sterilizacija svrdala i endodontskih instrumenata

Svi rotirajući ili polirajući instrumenti zahtijevaju sterilizaciju nakon korištenja unutar ili oko tvrdog i mekog zubnog tkiva i kosti. Isto se odnosi na endodontska svrdla i opremu, iako postoje neke preporuke za predmete za jednokratnu uporabu.

#### Preporuka 15: Dekontaminacija opreme

Oprema koja se ne može sterilizirati mora biti temeljito očišćena i dezinficirana u skladu s uputama proizvođača.

#### Preporuka 16: Dekontaminacija materijala za uzimanje otisaka

Otisci se trebaju očistiti i dezinficirati prije nego što se šalju u laboratorij unutar ili izvan stomatološke prakse.

#### Preporuka 17: Dekontaminacija/sterilizacija ortodontskih uređaja

Za ortodontske otiske, treba primijeniti sve postupke opisane za prostodontske otiske. Ortodontska kliješta, čak i ona opremljena gumenim dijelovima, moraju se oprati, očistiti, osušiti i sterilizirati u autoklavu korištenjem nježnog programa (121°C). Sterilizacija žica i spajalica za ponovno korištenje apsolutno je neprihvatljivo.

#### Preporuka 18: Rukovanje prolivenom krvlju

Površine onečišćene krvlju oko pljuvačnice, na površinama stomatološke jedinice ili na podu treba odmah dezinficirati i ukloniti.

#### Preporuka 19: Aerosolna špricanja i kvaliteta zraka

Korištenje osobnih barijera kao što su maska za lice, zaštita za oči, stomatološka uniforma i rukavice u kombinaciji s predoperativnim ispiranjem usta korištenjem 0,12% ili 0.20% klorheksidina, visoko-vakuumske kirurške sisaljke i gumene brane minimalizirat će količinu aerosolnih špricanja koja kontaminiraju površine. Ventilacijski sustavi trebaju imati ispuhivati zrak izvan objekta, a svi klima sustavi i sustavi za mehaničku ventilaciju moraju se profesionalno održavati i čistiti.

#### Preporuka 20: Zbrinjavanje otpada

Stomatološka praksa proizvodi razne otpada koji se kategoriziraju na sljedeći način: a. Nekontaminirani/kućni otpad; b. Potencijalno kontaminirani otpad (klinički otpad); c. Kontaminirani otpadni materijali (klinički otpad); d. Kontaminirani oštri otpadni materijali (klinički otpad).

Za prvu grupu preporuča se uklanjanje otpada normalnim putem koji se koristi za kućni otpad. Sve druge grupe zahtijevaju posebne, odgovorne načine prikupljanja i zbrinjavanja. Za oštar otpad vrste d., potrebno je koristiti plastičnu posudu koja je čvrsta, otporna na probijanje, širokog dna, narančaste boje i prikladno obilježena za skladištenje i zbrinjavanje.

#### Preporuka 21: Zbrinjavanje amalgama i toksičnih materijala

Zubni amalgamni otpad nikad ne smije biti ispušten u kanalizaciju ili bačen sa krutim ili medicinskim otpadom. Ostaci zubnog amalgama moraju biti uklonjeni sa stomatološkog stolića od strane stomatološkog osoblja i poslati na recikliranje pod nadzorom ovlaštenog agenta koji vodi zapisnik o aktivnosti uklanjanja. Koristite mrežice za amalgam uz stomatološke stolice integrirane u sustave za vakuum kako biste uhvatili zubni amalgam korištenjem tehnologije centrifugiranja ili sedimentacije, a po mogućnosti korištenjem jednokratnih mrežica.

#### Preporuka 22: zbrinjavanje biopsijskih uzoraka tkiva, zuba i komadića tkiva

Biopsijski uzorci tkiva moraju biti pohranjeni u steriliziranim, nepropusnim staklenim ili – poželjnije – plastičnim spremnicima s nepropusnim poklopcima koji sadrže otopinu od 10% formalina. U slučaju da se biopsijski uzorci tkiva šalju poštom, primarni spremnik mora biti stavljen u drugi, čvrsti spremnik koje se može čvrsto (vodonepropusno) zatvoriti, koji je otporan na udarce i može apsorbirati udarce, te okružiti apsorbirajućim materijalom; cijeli paket treba staviti u običnu poštansku kutiju koja je prikladno označena i pruža informaciju o uzorku, npr. Pažnja/Rukovati s pažnjom/Biopsijski uzorak.

#### Preporuka 23: Protokol za ozljedu ubodom

U slučaju traume jagodica prstiju, dlanova ili ruku, ranu treba pritisnuti tako da krvvari, oprati vodom iz slavine i antibakterijskim sapunom, očistiti dezinficijensom i prekriti vodonepropusnim flasterom ili gipsom. Idealni postupak bio bi odmah kontaktirati liječnika u specijaliziranoj bolnici za ispravno praćenje nezgode, uključujući manji ili veći serološki nadzor i farmaceutsku prevenciju.

#### Preporuka 24: Inficirano stomatološko osoblje

Ova tema je vrlo osjetljiva i postoji vrlo malo podataka s terena. Potrebno je postaviti konačni prijedlog za socijalni i etički problem na osnovi inputa ovlaštenih institucija kao što su sveučilišta, istraživački centri te socijalni i politički donositelji smjernica. Nedavno je Pekinška deklaracija objavila da inficirano stomatološko osoblje može nastaviti karijeru u kliničkoj praksi, ukoliko je takva osoba u tijeku tretmana te je svjesna svojeg zdravstvenog stanja i usvaja standardne protokole za kontroliranje infekcija.

**Jednoglasno usvojeno na općoj skupštini CED-a 30. svibnja 2009.**